

ELŐFIZETESI ÁR:
Égész évre. . . . . 6 korona.
Hónapokra 4 hím.

MERJELEK HETENENT EGYSZER:
aromban és egyes rendki-
vül alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlévtár (városház,
földszint 7. sz. loc. káldendők
és káldszobák).

KIADÓVÁLTAL:
Városi könyvnyomda-vál-
latat irtódnja, ide káldendők
az előfizetési díjak és hirdet-
ések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadóváltaladonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Thaly Kálmán dr. ünneplése.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága közgyűlés keretében ünnepelte meg városunk I. választókerület képviselőjének, *Thaly Kálmán dr.*-nak jubileumát, ki huszondöt év óta képviseli városunkat.

Az ünnepeit férfi folyó hónap 25-ikén az esti gyorsvonattal érkezett hozzánk. A vasutnál az érkezőt városunk polgármesteré *Kövcs József* üdvözölte tartalmas, szép beszéddel, melyre *Thaly Kálmán dr.* meghatóttan válaszolt. A vasutól a város ötds fogatán vonult be az ünnepeit, balján a polgármesterrel, meg kocsijuk előtt a Rákóczi bandérium lovagolt gyönyörű ruhákban a déceg Medgyaszay Miklós árvaszéki úrnök vezetésevel.

Másnap, azaz vasárnap, a törvényhatósági bizottság rendkívüli gyűlésben ünnepelte a jubilán Westprémy Zoltán főispán, elnökletével. A közgyűlésen a törvényhatósági bizottság tagjai és a meghívott vendégek nagy számban jelentek meg.

Elnöklő főispán üdvözölvén a bizottsági tagokat és meghívott vendégeket, a közgyűlést lelkes éljenzés közepette szép beszéddel megnyitotta.

Olvasztatott száz törvényhatósági bizottsági tag által aláírt, a dr. *Thaly Kálmán* országgyűlési képviselő urnak nevét és emlékezetét megörökítő 40,000 korona alapítvány tételére vonatkozó indítvány. Ezzel együtt olvasztatott a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével azon egybehangzó javaslata, hogy az indítvány fogadtassék el.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlésre gyűlt egybe ama örvendetes tény 25 éves fordulójának megünneplése alkalmából, hogy a város I. választókerület dr. *Thaly Kálmán* urat 1882. év május 10-ikén először országgyűlési képviselőjévé választotta, és hogy *Thaly Kálmán dr.* ur a hazá, a nemzet üdvére s Debreczen sz. kir. város dicsőségére és büszkeségére ennek a választókerületnek azóta megszaktatás nélkül képviselője.

A törvényhatósági bizottság nem első ízben ad kifejezést annak az őszinte szeretetnek, mely és hálás tiszteletnek, amellyel ünnepeit országgyűlési képviselőjét s egyszersmind a város diszpolgárát is ez alkalommal körülveszi.

Egy negyedszázadnak változatos eseményei, minden öröme és buja tette erősebbé azt a köteleket, amely hazánkat s kiváló alakját, az igaz hazafit és tudós történetírót a város polgárainal egybefűzte.

De kiváltképen szorosabbá fűzte ezt a köteleket s mely hálára kötelezte a város hazafias

polgárságát dr. *Thaly Kálmán*nak ama életvil-hetetlen és hazánk történelmében arany betűkkel beírott érdeme, hazafias ténye, amit a Rákóczi-korszak történetének megírása, a nagy fejedelem hamvainak feltalálása s hazahozatala körül szerezett.

Ezen szeretet, tisztelet és hála mekedtől indítatlan, a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel teszi magáévá az indítványt s az ünnepeit férfiank a hazá, a nemzet, az egyház s a társadalom érdekében egész életén át lankadatlan kitartással folytatott eredményes munkásságával összhangzó maradandó emléket kívánván állítani; egyhangulag hozott határozatával kimondja, miképpen dr. *Thaly Kálmán* ur nevére a Debreczen sz. kir. városban felállítandó református egyetemi kébelében működő hittani, jogi, bölcsészeti és orvosi szakoknak 10,000 — 10,000, összesen tehát 40,000 korona összegben ösztöndíj alapítványt létesít. Ezen határozatából kifolyólag megbizaa a városi tanácsot, hogy ezen alapítvány feltételeire az alapító oklevél szövegezésére javaslatot készítsen s azt szabályszerű előkészítés után elfogadás és jóváhagyás végett mutassa be.

Egyben elhatározza a közgyűlés, hogy dr. *Thaly Kálmán* ur iránt való tekintetből és a fentebb is már méltottól elévületlen érdemeire való tekintetből a Péterfia-utcat a Bethlen-utccal összekötő Kasza-utcát örök időkre *Thaly Kálmán* utcának neveztessek el.

Elnöklő főispán ur indítványozza, hogy a most hozott határozat az ünnepeit férfianal előszóval közöltessék s e célból ide a közgyűlési terembe meghívassék. Indítványozza továbbá, hogy a bizottsági közgyűlés egy több tagból álló küldöttséget bizzon meg a végett, hogy dr. *Thaly Kálmán* ur a közgyűlési terembe való megjelenésére felkérressék. A küldöttség tagjainal ajánlatba hozza: Szabó Kálmán képviselő ur vezetése alatt: Dicsőfi József, Komlóssy Arthur, Márton Imre, dr. Tüdös János, Török Bálint és Kertész Mihály bizottsági tag urakat.

A közgyűlés az elnöklő főispán indítványát elfogadja, az ajánlatba hozott törvényhatósági bizottsági tag urakat dr. *Thaly Kálmán* urnak a közgyűlési terembe való meghívásával megbizaa.

A küldöttség megbízatásában eljárván, dr. *Thaly Kálmán* ur a küldöttség tagjainak kíséretében a közgyűlési teremben megjelenik. Az ünnepeit férfianal jelenlévő kitoró lelkes éljenzéssel és tapsokkal fogadják. Majd a szeretet és tisztelet ezen általános megnyilatkozatát követő csendben főispán ur a jubilán képviselőt rövid, meleg szavakban

üdvözölte, azután pedig Vecsey Imre főjegyzőt az ünnepelelt férfi debreceni képviselőségének negyedszázados jubileuma alkalmából Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése által dr. Thaly Kálmán ur iránt táplált nagyrabecsülésének kifejezésül saját anyagi hozzájárulásával tett alapítvány ügyében hozott határozatának felolvasására hívja fel.

A közgyűlés határozata a jelenlevők általános helyeslése mellett felolvastatik és elnöklő főispán ur által kihirdetetik.

Ezután dr. Nagy Zsigmond bizottsági tag emelkedett szólásra a törvényhatósági bizottsági közgyűlés részéről emelkedett hangú beszédben üdvözi az ünnepelet.

Az üdvözölő beszédt követő lelkes eljénzés lecsillapítása után dr. Thaly Kálmán mély csendben és feszült figyelem közt mondta el szép beszédét.

Az elmondott beszédeket, melyben Thaly Kálmán dr. az iránta megnyilatkozott szeretet és tántoríthatatlan bizalmunk így sokoldalú kitüntető jelezését — kiváltképpen pedig Debrecen városnak az ő emlékeztet, szerinte érdemet tuhaladagol megjutalmazó áldozatkészségeert hálás köszönetet tolmácsolta, — általános tetszés kísérte s a bizottsági közgyűlés az ünnepelelt férfi iránt táplált nagyrabecsülésének viharos eljénzésekkal és szűnni nem akaró tapsokkal adott kifejezést.

Marton Imre bizottsági tag, athatva a mai rendkívüli közgyűlés ünnepi hangulatától s meleg szavakkal méltatva az itt lefolyt események jelentőségét, — indítványozza, hogy az ezen alkalmmal felvett jegyzőkönyv az elmondott beszédek befoglalásával nyomtatassék ki, a bizottsági közgyűlés tagjai között oszthatassék szét s a társörvényhatóságoknak is küldessék meg.

A bizottsági közgyűlés az indítványt elfogadta.

Elnöklő főispán előterjeszti, hogy a mai rendkívüli közgyűlés tárgya kimerítettett s miután az ezen alkalmmal felvett jegyzőkönyv már elkészült, azt felolvassattnak és hitelesítettnek kéri tekinteni.

Ezután a bizottsági tagoknak és a vendégeknek megköszöni a meleg érdeklődést s ezzel

a közgyűlést a jelenlevők emelkedett hangulata közbeu bezárja.

Jelentések a drezdai kiállításról.

Tekintetes Tanács!

A német városok kiállítása az 1903-ik év nyarán rendezettél Drezdában. Ezen kiállításra a tekintetes tanács a 10,686/1903. számú határozatával alólírottat és Aczel Géza városi főmérnök urat méltóztatott kiküldeni és pedig azon megkülönböztetett megbizással, hogy a modern technikai vívmányok s általában a szakszerű dolgok tanulmányozása a főmérnök urnak, — a közigazgatási berendezés, az adminisztratív kezelés, a szellemi, anyagi, szépművészeti, ipari fejlődés tanulmányozása pedig alantírott-nak tétélet kötelességévé.

Amidőn megbizatósról ezen jelentésem keretében — beismerem, jó későn — beszámolni szándékozom: legelőben is a tekintetes tanács szives elnézését és engedelmét kérem késelemzésémert, amely találja indokolásat az utóbbi évek változatos, sokszor nehéz körülményekben s megbizatósom kelte előtt alig félvvel elfoglalt új állással meg egybekötött teendők teljesítése körül elfoglatásban.

A kiállítás — amint említettem — 1903-ban volt rendezve Németország egyik legszebb, legfejlettebb városában; részt vettek abban az összes nagyobb német városok s külsőleg ragyogó, bensőleg igen értékes csoportozatokban mutatták be fenséges eredményét annak a szívós, kitartó, czéltudatos munkásságnak, amelyre csakis egy nemzeti jogaihoz, hagyományaihoz szívósan ragaszkodó s jövő nagyságáért s hatalmaért egyetértő összetartással küzdő nemzet képes.

Őszintén bevallom, hogy a látottak feletti elragadtatómat bántólag zavarta meg a lehagoltság, amit érzésem kellelt, összehasonlítva a talált viszonyokat azzal, amit otthon hagytam. Mert hiszen ezen a kiállításon, minden legkisebb kiállított darabon, iráson, avagy statisztikai kimutatáson rajta volt a német nemzeti jelleg. Semmi idegen, minden hazai: német. Az egész kiállítás kiáltó szóval hirdette az egész világról összeseregletteknek a nagy német egységet, a német nemzet hatalmas erejét.

Megbizatósomhoz képest legelő sorban is legyen szabad valamit a német városok közigazgatási adminisztratív berendezéséről szólanom. Erre például veszem magának Drezda városának a közigazgatását.

Drezda város bizottsági tagjait a szavazati joggal bíró polgárok választják. Megkivántatik, hogy a megválasztandó egyén a polgárjognak birtokában legyen. A megbizatósom 3 évre terjed; évenként azonban a bizottsági tagoknak 1/3-ad része kilép. A törvényhatósági bizottsági tagok száma az 1903-ik évben 78 volt. (Lakosainak száma: 500,000.) Törvényes rendelkezésnek megfelelőleg ezeknek fele olyanokból áll, a kik az illető kerületben házzal bírnak.

A bizottsági tagok kötelessége a város községét a tanácssal szemben képviselni és a tanács hivatali működését ellenőrizni. Hivatásukból folyólag részt vesznek a városi közigazgatás fontosabb tényeiben, mint például: szabályrendeletek alkotásában, az évi költségvetés jóváhagyásában és kölcsönök engedélyezésében.

A törvényhatóság határozataiban és üléseiben köteles a bizottság minden tagja részt venni; egyes bizottságokat, vagy külön határozatokat a törvény nem ismer és ilyenek csakis az üzletvezetést illetőleg, vagy egyes szakdolgoznak az előkészítésénél jöhetnek szóba. A közgyűlések szabályszerűen minden csütörtökön este 7 órakor tartatnak s a tárgyalások általában nyilvánosak. Az elnököt a közgyűlés saját kebeléből évenként választja, aki újból megválasztható. Az elnök vezeteti a tárgyalásokat és képviseli a törvényhatósági bizottságot minden tekintetben. Segítségére áll két alelnök és két jegyző. A tulajdonképeni jegyzőkönyv mellett, amely a bizottság határozatait tartalmazza, a tárgyalásnak egész lefolyása gyorsírással lesz megörökítve és a nyilvános ülésekről a város hivatalos lapjában, mint annak külön melléklete, a tanácsi előterjesztések teljes szövegével közzétéve.

A közgyűlési ügyek előkészítésével négy küldöttégg foglalkozik; ezek között az ügyeket a közgyűlés elnöke osztja szét; a küldöttégg elnöke pedig az előadót jelöli meg, aki a küldöttégg határozati javaslatát — amely különben a nyomtatott napirendben szövezerint bennfoglalatik — a közgyűlésen szóval előterjeszti.

Ezen küldöttégek a következők:

1. Jogügyi bizottság (szabályrendeletek, minden jogi természetű ügy stb.).

2. Pénzügyi bizottság (költségvetés s ezzel összefüggő engedélyezési ügyek, tisztí fizetések, fedezetre vonatkozó kérdések stb.).

3. Közigazgatási bizottság; — foglalkozik a város gazdasági ügyeivel, amennyiben azok a költségvetéssel közvetlen összeköttetésben nincsenek.

4. Választásokat előkészítő bizottság; — javaslatokat tesz mindenféle választásokra.

A tanács.

A tanács áll 16 fizetéses és 22 fizetés nélküli tagból. A fizetéses tagok: a főpolgármester, a második és harmadik polgármester, 10 tanácsnok és három építési tanácsnok; ez utóbbiaknak megfelelő technikai szakképzettség kell birtokni.

A tanács tagjai a közgyűlés által 6 évre választatnak; aki 6 év múlva újból megválasztatik: ezzel életfogytiglan választatik meg.

A főpolgármestert a közgyűlés és tanács együttes ülésben választja. Érdemleges határozathozatalhoz a fizetéses tanácstagoknak legalább kétharmad részben való jelenléte szükséges. A fizetés nélküli tanácsnokok állása tisztelheteli állás éppen úgy, mint a közgyűlési tagoké. A három polgármestert a fizetéses tanácsnoki állások nyugdíjogosultsággal és az alapfizetésen kívül szabályozottan megállapított korpótlekkel vannak egybekötve. Amíg a bizottsági tagok közigazgatás vezetésében csak szavazati joggal bírnak, a tanácsnak hivatása az, hogy mindkét városi testület (tanács és közgyűlés) egybehangzóan hozott határozata és az országos törvények rendelkezéseinek határai között, mint hatóság, a közigazgatást vezesse és a város közönségét kifelé képviselje.

Ezen feladat megvalósításában több mint 3000 személy segítkezik, akik részben állandóan, részben kiegészítőképpen vannak alkalmazva. Ezen alkalmazottak (tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyek) kivétel nélkül a tanács által vétetnek fel és a tanácsnak vannak alávetve és csakis kivételes esetekben, amidőn számvetőségi vagy pénztári tisztviselő alkalmazásáról van szó, biztosít a szabályrendelet a bizottsági tagoknak beleszólási, esetleg „vető”-jogot. Az alkalmazottak szolgálati viszonyait (és teendőit is) hatósági szabályrendeletek vagy tanács határozatok és utasítások írják elő. A tisztviselők és alkalmazottak fizetési, korpótlekai egy ügnevezett fizetési tervezetben vannak megállapítva. A tisztviselőknek nyugdíjra, egyéb alkalmazottaknak pedig, nyugalmába vonulása után, városi támogatásra van igényük. Abban az időben állott kidolgozás alatt egyszerű szabályrendelet, amely a tisztviselők és alkalmazottak támogatásának és segélyezésének továbbfejlesztéséről gondoskodik. Gondoskodás történik ezen szabályrendeletben arra nézve is, hogy a városi munkások, akik nem tartoznak a tisztviselők és alkalmazottak karához, évenként emelkedő díjazásban, jubileumok alkalmával tiszteletadományban és aggkor miatti munkaképzetlenség esetén az országos biztosítási törvényben megállapított járadékon felül városi hozzájárulásból adott bizonyos évi pótlekban részesüljenek anélkül, hogy ahhoz maguk hozzájárulni kötelesek volnának.

A tisztviselők és alkalmazottak további jogai és szolgálati kötelezettségei egy egész sor általános és különleges szabályzatokban, utasításokban van az lefektetve. Különösen megemlítendő ezek közül az 1902. év január 2-án alkotott u. n. szabadságolási rendelet, melyben az

üdülsre szánt szabadságidő, a betegség esetében való eljárás és védkötelezettség teljesítése van szabályozva.

A tanács ügyek elintézése a községi szabályrendelet és a tanács ügyrend szerint történik. A tanács fontosabb ügyekben együttes ülésben határoz, egyes ügyosztályokhoz tartozó ügyekre nézve pedig kisebb tanácsokra oszlik (bizottságok, tanács küldöttségek). A tanács ülései nem nyilvánosak. Hírlapi közlemények a „Drezdener Anzeiger” című hivatalos lapban csupán csak az ösztanács által tárgyalt ügyekről, vagy egyes általános érdekű rendeletekről, állaplatokat illető határozatokról jelennek meg. Ezen hírlap közlemények az egyes ügyosztályokban lesznek kidolgozva.

A teljes tanácsülésben minden fontosabb ügy és általában minden olyan ügy tárgyalatik, a melyek a bizottsági közgyűléshez előterjesztettek. Az ilyen ügyek azon ügyosztályban készítettek elő, melyek illetőségéhez tartoznak. Az egyes ügyosztályok keretében az ügyek előkészítése céljából bizottságok működnek, melyek vagy tisztán tanács-tagokból, vagy vegyesen tanács-tagokból, bizottsági tagokból, mindkét városi testület képviselőiből, a tanács magasabb hivatalnokaiából, szakértőkből és a polgárság bizalmi embereiből vannak összeállítva. A bizottságok csak véleményezési joggal s pontosan körülírt munkakörrel bírnak. Állandóan folyó közigazgatási ügyek előkészítése számára állandó bizottságok vannak szervezve, melyek rendszeresen üléseznek, és évenként kiegészítettek. Rendkívül fontos, nagy terjedelmű ügyek előkészítése erre a célra különösen egybehívott és összeállított bizottságokban történik.

A tanácsban magában 3, tisztán tanács tagokból egybeállított bizottság működik, amelyben a többi bizottságok véleményei tárgyaltnak és azok alapján határozat hozatik. Ezen-tanács bizottságokban a fizetéses és nem fizetéses tanácstagok egyformán vannak beosztva. Ezen tanács bizottságok megfelelnek a tanács 3 ügyosztályának.

Az első ügyosztályhoz tartoznak mindazon ügyek, melyek a tanácsot, mint városi felsőbbiséget megilletnek. Ezek a következők:

- a) a statisztikai hivatal, a levéltár, a városi könyvtár és a városi gyűjtemény,
- b) építkezési ügyek rendőri tekintetben,
- c) jóléti és orvosrendőri igazgatás,
- d) az utcai közlekedési ügyek; amennyiben nem a helyi vasúti közlekedést illetik,
- e) katonai- és beszállásolási ügyek,
- f) kereskedelmi, ipari, egyesületi és iparrendőri ügyek,
- g) az iparhatósági,
- h) betegség, aggkor, rokkantság esetére való biztosítási ügyek,
- i) vásári ügyek,
- k) túlzott ügyek általában,
- l) fuvarozási ügyek,
- m) tűzbiztosítás,
- n) távbeszélő és távirati ügyek,
- o) városi rendezési és utcaszabályozási ügyek,
- p) mély építkezés, kisajátítási ügyek, utca öntözés és tisztítási ügyek.

A második ügyosztály hatásköréhez tartozik kiváló-

képen a községi vagyon kezelése, igazgatása és technikai üzeme.

Különösebben:

- a) városi pénzügyek,
- b) a városi takarékpénztár és zálogház, a város járadék és jelzálog intézet,
- c) városi telkek,
- d) kert-ültetvények fentartása,
- e) magas építkezés, nyilvános szobrok,
- f) a légszer- és elektromos-művek, a szénpálya udvarral,
- g) a vízvezeték és a városi közutak,
- h) közvilágítás és az utcai vasutak.

A harmadik ügyosztály tanácskozik és határoz alkotmány és közjogi kérdésekben, iskolai és egyházi ügyekben.

Ilyenek:

- a) anyakönyvi, állampolgári és honossági ügyek,
- b) városi szervezési ügyek, jogi- és peres kérdések,
- c) mindenféle országos és városi választási ügyek,
- d) egyházi, kegyuri dolgok, templomi kincsek,
- e) az összes iskolai ügyek, gyermekjavító intézet,
- f) szegényügy és a szegényintézetek fentartása,
- g) kórházak és jótékonyági intézetek igazgatása,
- h) alapítványok kezelése, ha törvény, szabályrendelet vagy alapítványi oklevél azt más ügyosztályhoz nem utalja.

- i) az összes egyenes és közvetett adók,
- k) végrehajtási ügyek.

Az ügyeknek az ügyosztályok között eképen történt felosztásához képest állapították meg. Az egyes tanácsi hivatalok melyik ügyosztályhoz tartozandósága is a hivatali főnökök illetékessége.

A tanácsi határozatok kivitele és a közigazgatás gyakorlása a főpolgármester és a tanácsi hivatali körök kezében van. Ezek ez idő szerint a következőleg állapítottak meg:

1. Az elnökség (Direktorium) amelyhez a fővezetés representálási ügyeken kívül tartoznak:

- a) statisztikai hivatal,
- b) számvéveség,
- c) tanácsi levéltár, városi könyvtár és a városi muzeum,
- d) a dr. Güm-féle alapítvány kezelése,
- e) a városi járadék és jelzálog intézet.

2. A közigazgatási hivatal.

3. A végrehajtó hivatal.

4. Egyházi hivatal.

5. Iskolai hivatal (népiskolák, továbbképző iskolák, felsőbb tanintézetek, iskolai alapítványok).

6. Jóléti rendőrség.

7. Iparügyi osztály a vásári hivattal és az ipariskolai ügyekkel.

8. Szegényügyi hivatal, a szegényügyi alapítványokkal és az árvaügyekkel.

9. A katonai és beszállásolási hivatal.

10. Építkezési, rendőri hivatal.

11. Tűzrendészeti hivatal, a távbeszélő és távíró ügyekkel.

12. Pénzügyi hivatal, a zálogintézetek és takarékpénztárak.

13. Betegápolási és alapítványi ügyek.

14. Adóhivatal.

15. Tűzoltó hivatal.

16. Tűzbiztosítási hivatal.

17. A városi telkeket kezelő hivatal.

18. A városi építkezési hivatal (utca és csatornázásokkal folyó jogi kérdések, érdekeltek hozzájárulása, kártalanítási igények.)

19. A mély-építkezés és a kisajátítási hivatal.

20. A magas építkezés.

21. Nyilvános szobor-művek.

22. A városi építkezési B. hivatal az utcai vásárokkal.

23. A gáz-, víz- és villamos-művek a szén-pálya-udvarral.

24. fuvarozási hivatal, a város temetkezési intézettel.

25. A városi kertészet.

26. A vásári igazgató a vásárcsarnokkal.

27. A városi tulajdont képező lovagbirtok igazgatása.

A fentebb meghatározott hivatal-körök leg többje fizetési tanács tagok vezetése alatt áll, azonban a fizetéstelen tagok leg többje is részt vesz és pedig idejének és erejének fokozottabb mértékben igénybe vételével egész intézmények vezetésében, így például a tűzoltóság, a városi takarékpénztár, a városi örültek háza, a városi kórház, a zálogintézet, a gyermekmenhely fizetéstelen tanácsnokok vezetése alatt áll.

Drezda 1902. évi zárszámadását illetőleg a következő adatokat jegyeztem fel.

Az összes bevétel volt	19.314,994	márka
Kiadás	17.462,093	"
Észerint felesleg . . .	1.852,901	márka

Az egyes czimekből a következőket említem fel:

A közigazgatási czinnél bevétel volt.	815,569	márka
Kiadás	2.190,948	"
Közlekedési ügyre	4.300,418	"
Rendőrségre	1.461,245	"
Közüktatásügyre	1.339,306	"
Népiskolákra	4.399,683	"
Szegényügyre és jótékonyásra . . .	3.576,675	"

A vállalatok illetőleg érdekes, hogy a villamos világitási műveknél 1.068,028 márka bevétellel szemben 884,048 márka volt a kiadás. A villamossági erőműveknél 1.405,635 márka bevétellel szemben 1.084,384 márka volt a kiadás. — A fuvarozás és a temetkezési intézet 33,227 márkát jövedelmezett.

A német városok mindegyike városi takarékpénztárral bír, amelyekből jelentékeny jövedelmet húznak.

A takarékpénztárak igen sok helyen zálogintézettel vannak egybekötve. A városi takarékpénztárak a mellett, hogy a lakosságot biztos és jövedelmező takarékoságra szoktatják, egyuttal lehetővé teszik azt, hogy a városok fejlődésére, jótékonyásra, közérdekű intézményekre előtünk teljesen szokatlan magas összegeket áldozhatnak. A drezdai takarékpénztárnál és minden ilyen városi takarékpénztárnál a betétekért a város felel, a takarékpénztárt a tanács igazgatja. A vezérőlbizottságba 4 tanács tag és 4 városi képviselő van beválasztva. Vezérigazgató a tanács egyik tagja. A hivatalnokokat a tanács alkalmazza. A drezdai takarékpénztárnak 63 hivatalnok van. A takarékpénztár kezeli egyuttal a jótékony alapítványokat is. A drezdai takarékpénztár 1870-ben alakult, amikor a betevők száma 50.000 volt, 1903 elején már 380.000-re emelkedett. A betevők tőkéje 1870-ben 8.000.000 márka, 1903 elején már 120.000.000 márka volt. A drezdai

takarékpénztárnak 16 fiókja van, ezen fiókok egyuttal fizetőhelyek is, ahol a közönség a gáz, villamos, víz-díjakat és az adót is fizeti.

A Breslau város zálogháza a közönségnek érték, avagy más ingó tárgyak ellenében mérsékelt kamattal mellett pénzkölcsönöket ad, a kamat 12%. 1000 márkát nyert kölcsönre ezen kamat 6%-ra mérsékelhető.

Követésre méltóan van rendezve Drezdában a szegényügy kezelése. A szegényügyhöz tartozik a szegények segélyezése, a szegényintézetek igazgatása, a szegényügygel kapcsolatos rendőrségi kezelés és a *szegénységbi bizonyítványok* kiállítása. Mindezek legfőbb kezelése a szegényügyi bizottság által történik, amelynek elnöke egy fizetéses tanácsnok és helyettese pedig egy fizetéstelen tanácsnok. Tagjai 2 fizetéses tanácsstag, 4 városi bizottsági tag és 7 polgár. A tanácsstagok a tanács által, a többi tagok pedig a közgyűlés által választatnak. A bizottság segítségével a polgárság köréből u. n. szegényfelügyelők lesznek választva és pedig felebe a tanács, felebe a közgyűlés által. Ezeknek a számát a bizottság állapítja meg és pedig olyformán, hogy minden szegényfelügyelőre 10 segélyezett szegény jut. A szegényfelügyelő hivatala fizetéses tiszteltetbeli hivatal. 6—15 szegényfelügyelő egy egyesületet képez, amelynek elnökét, helyettesét maguk közül választják. 1903-ban Drezdában volt 778 szegényfelügyelő, akik 78 egyesületet alkottak.

A szegényfelügyelők közül volt 10 orvos és gyógy-szerész, 70 hivatalnok, 2 mérnök, 30 gyáros, 18 mezőgazda, 17 vendéglős, 33 lelkész, 229 iparos, 146 kereskedő, 102 tanító, 69 magánzó stb.

Szegénybetegek gyógyítását az u. n. szegényorvosok teljesítik, akiket a szegény ügyi bizottság javaslatára a tanács nevez ki. Drezda városa e célból 28 kerületre van felosztva és az egy kerületben lakó szegények az azon kerületben lakó orvoshoz tartoznak fordulni. A szegényorvosok közül 23 : 800 m. évi fizetést huz, a többiek az orvosi díjtartifa legalacsonyabb tételei szerint díjaztatnak.

A szegényügyi hivatal a tanácsnak egy különálló hivatala, amely áll a központi hivatalból a városházán és 5 mellékivaltalból a külvárosokban. Minden mellékivaltal a főpolgármester által kinevezett idősebb, a szegényügyekben jártas és minden tekintetben megbízható tisztikar vezetése alatt áll, akinek kötelessége az összeköttetés kerületében levő szegényfelügyelő egyesületekkel folyton fentartani és ki felhatalmazva van arra is, hogy ezeknek az előterjesztésére sürgős esetekben 20 koronáig terjedő pénzsegélyt utalványozzon a szegénypénztár terhére. A szegényügyi hivatal élén áll egy fizetéses tanácsnok mint hivatalfőnök s jogi képzettséggel bíró segédhivatalnok és 84 más hivatalnok.

A szegényügyeket illetőleg bevétele volt Drezdának az 1891—1900-ig terjedő 10 év alatt 6.599,924 m., ugyanazon idő alatt kiadása volt 14.485,004 m. Ugyanazon idő alatt a városi pénztár hozzájárulása volt 7.855,079 m.

Drezda város kezelése alatt áll egy lelenczház, amelynek főnöke egy tanácsnok. A lelenczházban 1903-ban 211 fiú és 120 leány volt elhelyezve. Oda a gyermekek felvételnél és ápolatnak születésüktől az iskolába lépésük napjáig; továbbá egy gyermekápoló intézet, ahol neveltetnek az iskolába lépés napjától mindaddig, míg az iskolát bevégzik.

Továbbá az u. n. szegény keresztény lányok nevelőintézete, továbbá 15 gyermekmenhely, amelyből 9 városi, 5 a drezdai nőegylet, 1 pedig a Mária-egyesület. Van éjjeli menhelye, külön férfiak, külön nők és külön gyermekek részére, amelyet 1903-ban körülbelül 31,000 ember vett igénybe. Van szegényháza külön férfi és külön női osztállyal és dologháza.

A szegényügyet illetőleg megemlítem végül, hogy a magánjótékonyág gyakorlása a városi szegényügy kezelésével a legteljesebb összhangban és összefüggésben van. Amivel eleje van véve annak, hogy egyesek a jótékonyággal visszaéljenek és annak magyazatos célját meg-hiusítsák.

Tekintetes tanács, fentiekben igyekeztem kiküldeté semről számot adni és amidőn ismételtén szives elnézését kérem késedelmezésemért, egyttal fogadja hálás köszönetemet, hogy kiküldetésemmel alkalmat méltóztatott adni, hogy a német városok berendezésével megismerkedhettem és azoknak bámulatos előre haladásáról, amennyire rövid ott tartózkodásom engedte, meggyőződhettem.

Tisztelettel
Vecey Imre,
főjegyző.

934. m. h.
1907.

Tekintetes Tanács!

A német városok drezdai kiállításáról jelentéseme nagymérvű elfoglaltságom miatt csak most terjeszthetem be s ezen késedelmemért tisztelettel kérem a Tek. Tanács elnézését.

A német városok közgyűléseit szerveztem, pénzügyei — mint nem szakmámba vágókat — különösebb megfigyelésem tárgyává nem tettem. Ezen kérdéseket Vecey Imrefőjegyző u volt hivatala tanulmányozni.

A kiállítás bőséges és tanulságos példákkal igazolta hogy a német városokrendezését s fejlődését nagy körültekintő tudással és széles látókörű ismeretekkel vezetik.

A városrendezéseknél a történelmi fejlődés gyakorlati adataival illesztették a körutas és sugárutas (Boulevard) rendszereket s ezen rendszerekre a bécsi és párisi városrendezések hatását a 19-ik század első felében. Kivitelí rajzokkal mutatták be ezen rendszerekből fejlődött városrendezéseiket, s az azokhoz csatolt műszaki leírások igazolták, hogy a német városok rendezésénél mennyire érvényesülnek a közegészségügyi, forgalmi és művészi szempontok. Azon körülményből, hogy már kivitt terveket mutattak be, következtetni lehet az intéző és határozó közönség intelligenciájára.

Megemlítem itt Strassburg rendezési terveit 1879-ből, szép sugárutával s ezen sugárutak művészi befejezésével. Mainz rendezési terveit mintegy 1 kilométer hosszú, 60 méter széles Kaiser-Strasse-jával. Igen érdekes Hannover rendezési terve. München, Darmstadt stb.

A városok terjeszkedésére nézve az egyes német tartományokban különböző törvények vannak. Általános gyakorlat, hogy a terjeszkedésre alkalmas területeket a városok igyekeznek megszerezni. Nagy akadály volt régebben, hogy a kisajátítási törvények nem nyújtottak elég alapot az ily városbővítési tervek gyors kivitelére. Ujabbban Adiekes nevű mérnök agitációja folytán legtöbb tartománynak és német városnak törvényei vannak, melyek

a városfejlesztéseknek a forgalmi, közegészségügyi s városrendezési követelményeknek érvényt szereznek.

Nagyon szükséges volna, hogy a magyar városok is ily törvényvel láttassanak el, s miért ne tehetné meg Debreczen a kezdeményező lépést azért, hogy a német tartományok és városok ezen törvényeit és szabályait fűgyészével tanulmányoztatná?

A városok műszaki szolgálatát a mely-építési (Tiesban) hivatal és a magas-építési (Hochban) hivatal látja el s ezeken kívül van az építészrendőri osztály (Banpolizei). Mindezek állami fennhatóság alatt állanak. Munkakörüket, szervezefüket tárgyalni jelentésemben nem akarom, mert hosszadalmas és a magyarországi viszonyokra egyáltalában nem alkalmazható.

Igen nevezetes a német városok életében a lakásviszonyok kezelése. Felügyelet a lakásviszonyokra, a bérlakások nyilvántartása, lakbérek, lakásforgalom statisztikája; egy pár városokban a munkálakás viszonyok rendezése. A német városok hatalmas fegyvere, a statisztika teszi lehetővé a lakásviszonyok példás rendezését is. A kiállítás bemutatja történelmi fejlődését a lakásügyi hivataloknak, mint teremtette azt meg a közszükség s mint fejlődött az. Lakásügyi hivatalok (Wohnungs-Amt), lakásügyi bizottságok (Wohnungs-Kommissió), lakásügyi igazgatók (Wohnungs-Inspektor), lakásfelügyelők (Wohnungspflegre) vannak, kik kezelik a lakásügyet, Ezen állások legnagyobb részben tiszteltbeli állások.

A német városok egészségügyi viszonyainak javítására s szépítésére nagyban közreműködnek a városi nyilvános kertek s az utcák kertészeti díszítése. A nagyobb városoknak önálló s különálló városi kertészetük van, a középvárosok a Tiefbanamt-hoz beosztott kertészzel látják el ezen teendőket; a kisvárosok szintén. A kertészet itt már önálló tudomány és művészet.

A német városok önálló üzemei, mint gázzár, villamos-telep, vízvezeték stb. (pálinkamérés nincsen) gyönyörű tervekkel, táblázatos kimutatásokkal voltak bemutatva.

A történelmi fejlődés adataival mutatják ki, mily küzdelmet folytattak a német városok ezen monopolizált üzemmek házi kezeléseért. Példaképpen említem meg itt Berlin küzdelmét a vízvezetékért az angol társaságokkal szemben.

Ma már azt lehet mondani, hogy minden német város a vízvezetékét önálló üzemben tartja, s a világítási berendezéseket tulnyomó részben.

A közvilágítási módokat különön figyelmet érdemeltek s a kiállítás adatai e téren is igen tanulságosak.

A vízvezeteki művek kiállításából meg kell említenem, hogy 38 német város statisztikai adatai voltak kiállítva, melyekből látható, hogy a 38 városból 15-nél a fejenkénti fogyasztás meghaladja a 100 liter, és pedig azon városoknál, melyeknél a víz nem vizórán keresztül szolgáltatik ki. A további 23 városnál a vizóra használata kötelező s a fejenkénti fogyasztás 100 literen alul marad.

Legkevesebb a fejenkénti fogyasztás Guhenben, fejenként 22 liter, azután Spomdauban, 44 liter s legtöbb Augsburgban, 246 liter. A vizórán keresztül fogyasztó városok közül a fejenként legtöbbet fogyasztó Bremen, 98 literrel.

Általában a német városok, még a régi vízvezetékeli bírók is, lassankint térnek át a vizórákra, az újabb vízvezetékek fogyasztása pedig már mind ezen alapszik.

Legelőbb a víz Stutgartban, 2—30 pfeningg pro kbm., hol az ivóvizet több forrás vizének összegyűjtésével nyerik, s a használati víz külön vezetéken a Nekárból nyeretik; aztán Dümelldorf, 2—12 pfeningg pro kbm. A legtöbb városban a víz ára köbméterenkint 11—20 pfeningg; Chemnitzben 10—45 pfeningg. Hamburg volt az első német város, mely 1849-ben városi vízvezetékét létesített.

Az utcaburkolatokat tárgyaló része a kiállításnak feltűnteti a német városok azon versengését, mellyel a luxus burkolatokban, milyen az asfalt és gránit kocsiút egymást tullicizálni igyekeznek. A nagy városok a forgalmi központokat képező s belvárosnak nevezhető városrészeket általában a talajkijözőlőgést elszigetelő s a talaj inficiálását megakadályozó asfalt burkolatokat alkalmaznak úgy a kocsi-, mint a gyaloguton. Az utcák burkolása a német városokban mind tulhaladja a magyar városokat.

A városok csatornázására nézve a kiállítás tanusította, hogy valamennyi számottevő német város csatornázva van s a csatornázásra közegészségügyi szempontokból a városok kötelezve vannak, Leginkább nevezetek a német tengerparti városok csatornázásai.

A csatornázás minden részletére a német pedanteriával kidolgozott minták, statisztikák állottak rendelkezésre s különösen a gyárvarosok csatornázása mintaszerű, de óriási költséges is.

A csatornavíz tisztítása a német városokban kötelező s e célra különböző tisztító rendszerek alkalmaztatnak, melyekkel szemben azonban még mindig sok kívánni való áll fenn. Újabbban a biológiai tisztítást alkalmazták, állítólag a legjobb eredménnyel s legkevesebb költséggel.

A csatornaépítési költségek közterhet képeznek.

Igen tanulságos része volt a kiállításnak az egészségügyrendőri (Gesundheitspolizei) rész, továbbá a szegényügyet, mentési ügyet illusztráló részek.

A kiállításnak szakmámba vágó részét fő vonásai-ban ismertetem s csak azt jegyzem meg meg, hogy az egész kiállítás azt igazolta előttem, hogy a városok ügyeinek vezetésében biztos irányt s öntudatos politikát mindaddig nem lehet követni, míg a városok életét érdeklő mindennemű mozzanatról rendszeres statisztika rendelkezésre nem áll.

Ha egy város fejlődését alapozni akarjuk, első sorban statisztikai hivatalt kell felállítani.

A kiállítás anyaga Wutke „Die deutsche Städte“ című művében részletesen ismertetve van, melyet lelkiismeretes tanulmányozás végett minden vezető embernek melegen ajánlok.

Debreczen, 1907 márczius hó 27.

Aczél Géza,
főmérnök.

A városi muzeum gyarapodása.

Ásatások. Adományok.

A városi muzeum tevékenysége május havában főként régészeti ásatásokra és néprajzi gyűjtésre irányult. De most is sajnosan kellett tapasztalnia, hogy a modern kultúra még a hortobágyi pásztorélet körében is mennyire kiirtotta a régi tipikus jellemvonásokat s az ősi eszközöket.

Ásatást rendeztünk május 6—11 között a hortobágyi faluvéghalmi járáson, az Árkos vez partján, ahol bronz-

korinak látszó őstelep különféle maradványai kerültek elő, köztük egy igen ritka keramikai tárgy: női alakot ábrázoló agyagszobor, mely hihetőleg az ott élt ősember háziistene volt. Ugyan ez alkalommal megállapítottuk már a XIII század elején emlegetett Záni apát templomának alakját és méreteit. A középnagyságu templom románkori stílusban épült s téglái alakjából következtetve egy idős és herpályi és monostori ábrányi templomokkal. Ez ásatás eredményét később dolgozzuk fel Muzeuntunk számára ajándékoztak:

Régiségeket: Komor Imre hadházi törvénybíró karabély részeit, Szilágyi János és neje Dubravszky Matild skófiúm virágokkal díszített ereklyetartót, XVII. század elejéről valót, Szombathy Ferenc ev. ref. főgimnázium tanuló a debreceni ács céh hirdető könyvét, részlemezkből, Wespérny Kálmán vármegyei levéltárnok Egyeken talált őskori díszes bögrét.

Pézeket. érmekeket: Gyöngyössy Viktor, Szuchán Elemér, Szombathy Ferenc a debreceni ács céh pecsétlőjét, Vadas Mózes.

Könyveket, kéziratokat: Maschek Ferencné Vari Ulreke c. 5. felvonásos szomorú játék 1817-beli ártikulusait és 1822—1862 közt használt jegyzőkönyvét.

Néprajzi tárgyakat: Hajdubaház városa vasbilincset, békót és régi formájú félkéz fűrészt, Hüse István 1861-ben készült szép kova-taplótartó erszényt acéllal, Kőrösi János régi kétágu vasvillát, Lőkóvits Arthur fűszertartót fából, Morvainé Kovács Eszter kertkapu kulcsát fából, Pincesz Imre régi, igen nagy vasvillát, Székely Jánosné 48-diki magyar váltópénzből csinált jégajándéktartó szelencét, Takács Sándor gazdálkodó iratos butelliát és virágos kancsót.

Mátárgyakat: dr. Lőkóvits Márton antik üveges szekrényt, diótáblát, özv. Csóka Imréné vízfestményt, a mult század elejéről.

Letétül kaptunk Hajdúvármegyétől hat darab őskori tárgyat, Egyeken talált sirurnát, ételes csuprot, vaskarikát, urnafedőt, Szováton talált bronzkarperecet, edénytöredéket. Állami letétül küldte meg a muzeumok főtelügyelősége a „Modern Festők” 1904., 1905., 1906-iki teljes évfolyamát 226 mullappal. Az ajándékozók uraknak és urnóknak ezután is halásan mond köszönetet a muzeum öre. Május 1-től 27-ig muzeumunk vétel, ajándék és letét által összesen 274 tárggyal szaporodott. Vételre esik 2 könyv, 3 régiség és 11 néprajzi tárgy.

A hétről.

Az ünneplés, mellyel e hetet kezdtük, jól sikerült. Őz kuruc Thaly Kálmán meg lehet elégedve, de meg a debreceni jótékony nőegylet is. Fényes idő kedvezett és így teljes pompájában kifejlethetett az erdei ünnep.

Most mondja már valaki, hogy szüpet, izlésest és ami nagy szó: utat Debrecen nem tud produkálni. Szép volt, izlésest és új a vasárnapi nagyerdei ünnep, de mindenk felett eredeti magyaros, zamatos, szívet, lelket egyaránt vidító ifjító.

Jól esett, alig tudott az ember szemé betelni a látottakkal; de még jobban a nemes igyekezet szemlélésében, melyet örök ifju és vidám úri hölgyek, tüzről pattant menyecskek és bájos angyali lények, tündér mesébe illő baba feányok a nemes eszme szolgálatában kifejtettek.

A csendes szemlélőnek bő alkalmá nyíltott megfigyelésekre és én megvallom, engem az a tisztos, fősősos,

nyugodt és illedelmes modor bájolt el, amit a nép az Isten adta nép ez alkalommal tanusított.

Megecsősített ez engem abban, a mult heti levelemben pár szóval érintett elvemben, hogy a jobb közönség részvéte, jelenléte mérséklőleg hat a lebujszokban magára hagyatva elvaduló erkölcsökre, korlátot vet a duhaj jókedvében féktelenkedő tömegekre is.

És ez észrevételem új köteleességet ró a társadalomra, azt t. i.: hogy igyekezzünk minden adott alkalommal a nép közé vegyülni, velük szórakozni, lebontva minden mesterkéltséget és természetellenes, társadalmi, vagyoni, felekezeti és Isten tudná, mi más korlátokat, avagy balga előítéleteket,

Ha a bizottságot a közügyek közmetetőjének neveztem, bátran nevezhetem a minduntalan fellebbezőket sirásóknak.

Most ismét, nem tudom hanyadszor, felebbezést jeleznek lapjaink, mely állítólag a vízvezeték ellen adatott volna be.

Hát ez így nem állhat fenn, mert azt bizony se fel-, se lejebezi többé, hála az Égnek, nem lehet; de igen is megtörténhetik az, hogy a vízvezetési szabályrendeletet támadják meg így.

Ez azonban, akarmó hinni, egy nappal sem hátráltathatja többé a mű létesítést, mely közbevetőleg jegyzem meg amugy is csiga lassusággal halad.

A kutak furása oly lassu tempóban történik, hogy így a 10 kut megfurása is néhány esztendőt fog igényelni.

A legközelebbi közgyűlésen az irányban kell intézkedésnek történnie, hogy e munkálatok behatóbb ellenőrzetére a vízvezetési bizottság kiegészítve már most működésbe léphessen.

Az a nagy, költséges és fontos munkálat igazán megérdemli, igazán megköveteli, hogy éber figyelemmel ellenőriztessék minden mozzanata; sőt ama bizottságnak éppen itt e téren van szerintem leghasznosabb munkaköre és hivatása.

Végül egy új alakulásról is számot kell adnom, melynek tárgya ez egyszer nem bank, hanem igazán közhasznú, igazán szállóptóló, már-már nélkülözhetlen intézmény, modern szálló lenne.

Fölösleges ez eszmét dicsőíteni, hiszen, aki csak egyszer is megfordult városunkban, éreznie, tapasztalnia kellett egy modern szálló hiányát.

Csak az bámulatos, hogy ilyen nagy városban ily kézen fekvő, biztos jövedelmezésű üzletre miért nem akadt eddig is vállalkozó?

Véleményem szerint a város tulajdonát képező és e révén hatóságunk minden jóakaró támogatását élvező Arany Bika szálló oka ennek.

Ha pedig ez így van, egy érthetetlen előttem, hogy az alakulandó részvénytársaság miért nem az alapon indul, hogy a városról azt magához váltva, annak helyén részben átalakításul, részben újjáépítéssel létesítsen új, modern, a kor fokozott igényeinek teljesen megfelelő szállót.

Debrecen városának nyűg és teher a Bika, nagy érdeke szép és korszerű szálloda létesítése; tehát el sem képzelhető, hogy ily irányú tárgyalások eredményre nem vezetnének.

Dr.

Hírek.

— Kiss Áron püspök ünneplése. Hegyemegi Kiss Áron, a tiszántúli kerület püspökét meleg ovációban részesítette a kerület közgyűlése azon alkalomból, hogy az agg egyházfő megérte püspökké való választásának tizenötödik

évfordulóját. A közgyűlés nevében *Degeteld József* gróf főudnok üdvözölje szép és szívbeli jövő szavakban az ünnepeket, Kiss Áron püspök választásában meghatottan mondott köszönetet a megemlékezésért, Isten áldását kérve a gyülekezetre és az ev. ref. egyház napról-napra lombosodó fájára. A tizenötödik év határközvénel mi is mély tisztelettel üdvözöljük a magas koru, lélekben azonban friss egyháziót, kérve a pásztorok isteni Fejedelmét, hogy tartsa meg öt hazánk és egyházunk javára.

— A kormány a Bocskay ünnepen. A bősörményi Bocskay ünnepen a kormány is képviseltetni fogja magát és pedig amint a rendező bizottságnak bejelentették *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter és *Mezőssy Béla* államtitkár által.

— A főlevéltárosok mozgalma. *Osváth Lajos* Biharvármegye főlevéltárosa a következő levelet intézte kartársaihoz: Kedves Kartársam és Barátom! Amint te nem tudod beleélni magadat a velünk történt méltánytalanságba, így én is igen nagy fájdalommal gondolok erre vissza igen sokszor. A közben meg-megvillant elmémben, hogy mozozunk kellene a dologban és addig mindig, míg eredményt nem érünk el. Mikor minden társadalmi és hivatalnoki osztály akcióba lépett, öngyilkosság tőlünk a sült galambot szajátva várunk. Csak aki küzd, az győzhet és az egész élet küzdés, a nem mozgás már halál, hát ne adjuk oda magunkat keleti fanatizmussal az enyészetnek sem.

Ami nem sikerült eddig, talán sikerül most s eredményt kapunk nemzeti kormányunktól. A másik alumnusát adott, talán ez nem zárkózik el jogos, igazságos és méltányos kérésünk elől!

Zörgessetek és megnyitattik, kérjétek és megadatik mondja az irás. Fel tehát a munkára! Veletek vagyok és lesztek a kérdésben mindig. Csak gyorsan előre. Kérünk kell a VIII-ik osztályba soroztatásunkat és 1904. évi X. t. c. 5. §-ának reánk való kiterjesztését.

A mozgalomhoz legközelebb hozzászólunk (Szerk).

— A városi közlevéltár selejtezése. A városi közlevéltárban annyira felharmoszódtak az irások, hogy célszerű elhelyezésük immár lehetetlen. A városház építése pedig még messze van, a tulzsoltságon tehát csakis selejtezéssel lehet segíteni. *Kercz Ákos* közlevéltáros, tb. tanácsnok most készíti terjedelmes javaslatát a selejtezés keresztülvitelére és azt legközelebb hozzájárulás végett bemutatja a Tanácsnak. Ha a selejtezést sikerül keresztülvinni, akkor néhány évig a közlevéltárnak nincs szüksége helyiségbővítésre.

— A Pásti-utca kiszélesítése. A m. kir. belügyminiszter Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlésének azon határozatát, mely szerint az izraelita hitközség *József kir* herceg utcai telkéből 40 [ ]-öt utcaszabályozás céljából a kisajátítási és szépítési alap terhére megvett, egyúttal 5 ölet eladott és a megváltandó telektöbblet vételára fejében 2512 kor. 80 fillért állapított meg, — jóváhagyta.

— Debreceni dolgok szerb nyelven. *Györgyeóls Miklós*, Baja város nyug. tanácsnoka, törvényszéki dalmat, szerb és horvát hites tolmács levelet irt lapunk szerkesztőjének, hogy engedné meg, miszerint a Magyarországnak megjelent debreceni tárgyú rácait szerb nyelvre lefordíthassa. A tárcák a *Zsoltár*-ban jelennek meg.

— Értésítés. A városi tanács katonái és illetőségi ügyosztálya részéről a szülők és gyámok értesítettek, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli hadapród iskolákban és a

m. kir. honvéd állatorvosi főiskolában az 1907.1908 — tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó „Pályázati hirdetések” megérkeztek.

Pályázati véghatáridő a hadapród iskolában: folyó évi július hó 12; a honvéd állatorvosi főiskolában július hó 1.

A vonatkozó hirdetések a városi tanács katonái és illetőségi ügyosztályánál (Városház, emelet 19. sz. ajtó) betekinthetők, hol az érdeklődők utbaigazítást és felvilágosítást nyerhetnek.

Megjegyeztetik, hogy a hadapród iskolákban magyar honos ifjak részére 268 egész ingyenes magyar állami alapítványi hely, 3 szintén ingyenes magyar alapítványi hely, és ezeken kívül még megfelelő számú tandíj fizetéses hely fog betöltés végett rendelkezésre állani; a budapesti honvéd állatorvosi akadémiáknak pedig teljesen a honvédelmi tárca költségén fognak nevelteni.

Debrecen, 1907. május hó 25-én.

— Igazán ritka könyv. Szinte pártját ritkítja az a könyv, amelyet a mainzi Guttenberg-múzeum őriz. Az egész világon csak 52 példány lehet, mert többet nem is nyomtak, de hogy hol, merre vannak, azt nem tudja senki. A mainzi könyv egy *Don Quijotte* kiadás. Lapjai csupa paprafóbol vannak, de oly vékonyak, akárcsak a selyempapír. A nyomás és nyomdai technika remeke. Gothikus betűk, de mesés inicialékkal, a XV, XVI. század divatja szerint. Összesen 400 lapot tartalmaz a könyv, melyet *Octavio Viader* 1905 — 1906. évben San Felin de Guiróba nyomott.

— Ingatlanok forgalma. *Varga István* és neje *Szentpéteri Juliánna* veszik a debreceni 8238 sz. tjkben foglalt 108 négyezsgől majorsági földet *Szendrei János* és neje *Fésüs Eszter* 2500 koronáért.

Szecséi *László* és neje *Varga Erzsébet* veszik a debreceni 7277 sz. tjkben foglalt 100 négyezsgől Csígekerti szőlőt *Szilágyi László* és neje *Nagy Juliánától* 2000 koronáért.

Márkus Jenő és neje *Venkler Anna* veszik a debreceni 8927 sz. tjkben foglalt 41 hold 741 négyezsgől ujosztású földet *Hadházi Dezsőtől* 19000 koronáért.

Konrád Teréz veszi a debreceni pusztá paci 1 sz. tjkben foglalt 25 hold 1452 négyezsgől kaszállót *Hidvéger Miklós* és *Józseftől* 16000 koronáért.

Kovács András és neje veszik a debreceni 1173 sz. tjkben foglalt *Papál-utca* 45 sz. házat *Huszár Mihály* és társaitól 2400 koronáért.

Pap Pál és neje *Pöcsi Róza* veszik a debreceni 9399 sz. tjkben foglalt 300 négyezsgől majorsági földet *Székelly János* és neje *Takács Mária*tól 17000 koronáért.

Baróti István és neje *Paksi Juliánna* veszik a debreceni 739 sz. tjkben foglalt *Szapannos-utca* 8 sz. házat és 2 hold 100 négyezsgől onodói földet *Pekete István*tól 7000 koronáért.

Mónus József és neje *Mózes Erzsébet* veszik a debreceni 493. sz. tjkben foglalt *Virág-utca* 10 sz. házat *Galambos Antal*né *Sándor Zsuzsán*nától 7240 koronáért.

Almási Kálmán veszi a debreceni 7242. sz. tjkben foglalt *Vörösmartí-utca* 19. sz. házat *Nagy Bálint* és neje *Szilágyi Juliánától* 8000 koronáért.

Csontos Gyula és *Csontos József* veszik a debreceni 3172. sz. tjkben foglalt 317 négyezsgől homokkerti szőlőt *Bilkei Kövesdi Imrétől* 3170 koronáért.

Székellyhádi János veszi a debreceni 6615. sz. tjkben foglalt 101 négyezsgől homokkerti szőlőt *Siger Dániel* és nejétől 1000 koronáért.

Fazekas Sándor és neje *Nagy Janka* veszik a debreceni 7929. sz. tjkben foglalt *Péteri-utca* 42. sz. házat *Nagy Károly* és neje *Szilágyi Idától* 19000 koronáért.

Özv. *Dobozi Andrásné Nyiri Zsuzsánna* veszik a debreceni 7165. sz. tjkben foglalt 100 négyezsgől majorsági földet *Szepesi Sándor* és neje *Nyiri Juliánától* 3000 koronáért.

— ELADÓ BOR. Érmelleki, diószegi az ezernyolcszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903 és 1904. évi ugranotanni rizling 20—25 hektoliter eladó. *Medgyaszay Miklós* árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23.) ajtó.